

Olsztyn, 3 grudnia 2024 r.

SO-III.431.13.2024

Pani
Elżbieta Teresa Wasiuk
Burmistrz Pasłęka

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224), zwanej dalej: „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Pani treść wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne

Kontrolę problemową przeprowadzono w Urzędzie Miejskim w Pasłęku (NIP 5780015378, REGON 000524447) z siedzibą przy Placu Św. Wojciecha 5, 14-400 Pasłęk, w którym mieści się Urząd Stanu Cywilnego w Pasłęku.

W okresie objętym kontrolą funkcję Burmistrza Pasłęka – kierownika jednostki kontrolowanej pełnił Pan Wiesław Śniecikowski (na stanowisku od 20 listopada 2018 r. do 6 maja 2024 r.).

Kontrolę przeprowadził zespół kontrolny Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

- 1) Magdalena Michalczewska – starszy inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu kontrolnego, posługująca się legitymacją służbową nr 3/2023 wydaną przez Dyrektora Generalnego Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli z 29 lipca 2024 r. nr WK-I.0030.255.2024 wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego;
- 2) Maciej Jurzyński – starszy inspektor wojewódzki, członek zespołu kontrolnego, posługujący się legitymacją służbową nr 3/2020 wydaną przez Dyrektora Generalnego Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli z 29 lipca 2024 r. nr WK-I.0030.256.2024 wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego.

Kontrolę rozpoczęto 4 września 2024 r., a zakończono 8 października 2024 r.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli jednostki kontrolowanej pod nr 3/2024.

Zakres kontroli: wykonywanie przez Urząd Stanu Cywilnego w Pasłęku w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. zadań zleconych z zakresu administracji rządowej w obszarze rejestracji stanu cywilnego oraz zmiany imion i nazwisk.

Kontrolę problemową przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 1 i art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) oraz art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190) w związku z art. 6 ust. 1 i art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1378) oraz art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1988).

Na podstawie ustaleń kontroli działalność kontrolowanej jednostki ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

1. Organizacja Urzędu Stanu Cywilnego w Pasłęku.

Urząd Stanu Cywilnego w Pasłęku (dalej USC) stanowi komórkę organizacyjną Urzędu Miejskiego w Pasłęku. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Miejskiego w Pasłęku stanowiącym załącznik do Zarządzenia Nr 52/2024 Burmistrza Pasłęka z dnia 6 maja 2024 r. Urząd Stanu Cywilnego nadzorowany jest bezpośrednio przez Zastępcę Burmistrza.

Z ustaleń kontroli wynika, że na stanowisku Kierownika USC od 9 stycznia 2006 r. zatrudniony jest Pan Andrzej Pągowski. Natomiast na stanowisku Zastępcy Kierownika USC w Pasłęku od 21 grudnia 2007 r. zatrudniona jest Pani Agnieszka Pawłowska. Wyżej wymienieni pracownicy Urzędu Miejskiego w Pasłęku posiadają odpowiednie wykształcenie i staż pracy w administracji publicznej określone w art. 8 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (dalej jako „p.a.s.c.”).

Warunki lokalowe – Urząd Stanu Cywilnego w Pasłęku znajduje się na parterze budynku przy Placu Św. Wojciecha 5 w Pasłęku. Siedziba Urzędu Stanu Cywilnego jest prawidłowo oznaczona przed wejściem do lokalu. Pomieszczenia zabezpieczone są systemem alarmowym oraz systemem powiadamiania pożarowego. Lokal wyposażony jest w higrometr, termometr oraz sprzęt gaśniczy.

Siedziba USC składa się z pięciu pomieszczeń: pokoju pracy kierownika USC, pokoju pracy zastępcy kierownika USC, w którym przyjmowani są interesanci, sali ślubów i pomieszczenia, które służy jako poczekalnia oraz archiwum, w którym przechowywane są akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego. W sali ślubów umieszczone jest godło z wizerunkiem orła białego w koronie, a wystrój sali umożliwia zawarcie związku małżeńskiego w formie uroczystej.

Księgi stanu cywilnego przechowywane są w drewnianych szafach w pokoju obsługi, a akta zbiorowe w archiwum USC. Stan techniczny ksiąg jest dobry. Segregatory z aktami zbiorowymi nie są przepelnione. Dokumenty w aktach zbiorowych prowadzonych do aktów stanu cywilnego, które nie były gromadzone jako dokumenty elektroniczne zostały oznaczone numerem i datą sporządzenia aktu, zgodnie z § 43 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1351).

2. Sporządzanie aktów stanu cywilnego.

W okresie objętym kontrolą w USC w Pasłęku sporządzono 309 aktów stanu cywilnego, w tym: 268 aktów w trybie zwykłym (73 akty małżeństwa i 195 aktów zgonu) oraz 41 aktów w trybie szczególnym (28 aktów urodzenia, 10 aktów małżeństwa i 3 akty zgonu).

Tryb zwykły rejestracji.

Weryfikacji poddano 15 przypadków rejestracji aktu małżeństwa (w tym 5 aktów małżeństw zawartych w formie cywilnej i 10 zawartych w formie wyznaniowej ze skutkiem cywilnym) oraz 34 przypadki sporządzenia aktu zgonu.

Ustalono, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński złożone w sposób określony w art. 1 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, kierownik/zastępca kierownika USC przyjął w sposób prawidłowy, tak jak zapewnienia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa. Akty zostały sporządzone na podstawie protokołu przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński.

Stwierdzono, że przyjmując zapewnienia przed zawarciem związku małżeńskiego w formie cywilnej, kierownik USC (zastępca kierownika) przyjmował od nupturientów również oświadczenia na piśmie o nazwiskach noszonych po zawarciu małżeństwa. W konsekwencji przy zawarciu małżeństwa w formie cywilnej takie oświadczenia były składane przez osoby zawierające małżeństwo dwukrotnie, tj. na etapie zapewnień, a następnie zgodnie z art. 25 § 1 k.r.o. bezpośrednio po złożeniu oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński.

Obowiązujące przepisy wskazują na zasadność przyjmowania oświadczeń o nazwiskach

i wciągania ich treści wyłącznie do protokołu przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński.

Osobom zamierzającym zawrzeć małżeństwo w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 k.r.o. wydawano zaświadczenie stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa oraz treść i datę złożonych przed nim oświadczeń w sprawie nazwisk przyszłych małżonków i ich dzieci. Zaświadczenia zostały wydane prawidłowo. Akty małżeństw sporządzono na podstawie zaświadczeń składanych przez duchownego kierownikowi USC. Na zaświadczeniach potwierdzono datę dostarczenia przez duchownego dokumentu. Dokumenty te dostarczono do USC w Pasłęku w terminie określonym w art. 8 § 3 k.r.o. Zgodnie z art. 47 ust. 1 p.a.s.c. małżonkom wydano z urzędu odpis skrócony aktu.

Dane stanu cywilnego małżonków na ogół były aktualizowane w rejestrze PESEL; wyjątki dotyczyły braku zapisu w historii zmian stanu cywilnego mężczyzny, który zawarł małżeństwo stwierdzone aktem nr 2804073/00/AM/2023/892375 oraz osób, które zawarły małżeństwa stwierdzone aktami nr 2804073/00/AM/2023/134930 i 2804073/00/AM/2023/409152 (uchybiecie). Kierownik jednostki kontrolowanej wskazał, że uzupełnienia historii zmian stanu cywilnego powinien dokonywać automatycznie system, ponieważ w akcie małżeństwa wpisuje się numery PESEL małżonków. W wymienionych przypadkach z jakiegoś powodu to się nie zadziało. Należy wobec tego wskazać, że zarejestrowanie aktu małżeństwa i przekazanie zmiany danych do rejestru PESEL wynikających z tego aktu dotyczy wyłącznie aktualnego stanu cywilnego małżonków. Jeżeli ich poprzedni stan cywilny nie został zarejestrowany w rejestrze PESEL, kierownik USC musi uzupełnić te dane w trybie usunięcia niezgodności.

Dodatkowo w przypadku aktów małżeństwa nr 2804073/00/AM/2023/658035, 2804073/00/AM/2023/225622 i 2804073/00/AM/2023/721759 w danych przy akcie brakowało wskazania kraju miejsca zawarcia związku małżeńskiego. Powyższe braki zostały uzupełnione w trakcie kontroli, w związku z czym stwierdzone uchybiecia nie miały wpływu na ocenę realizacji całości badanego zagadnienia.

Ustalono, że w ramach bieżącej rejestracji stanu cywilnego akty zgonu zostały sporządzone w terminie określonym w art. 92 p.a.s.c., na podstawie karty zgonu oraz protokołu zgłoszenia zgonu. W dwóch przypadkach (AZ/2023/586861, AZ/2023/867256) zgłoszenia zgonu dokonały osoby, których stopień pokrewieństwa ze zmarłym nie został ustalony (brak informacji o tym w aktach spraw), natomiast w jednym przypadku (AZ/2023/657049) w aktach zbiorowych jest informacja, że zgłaszający jest wujem zmarłego, jednak z ustaleń kontroli wynika, że faktycznie jest mężem siostrzenicy osoby zmarłej. W tych przypadkach

USC nie dokonało weryfikacji, czy zgłoszenia zgonu dokonuje osoba uprawniona do pochówku na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych, a w konsekwencji podmiot mogący dokonać zgłoszenia zgonu zgodnie z art. 93 ust. 2 p.a.s.c. Przyczyną nieprawidłowości był brak należytej oceny przez urzędnika przyjmującego zgłoszenia kwestii uprawnienia osób zgłaszających do zgłoszenia zgonu. Jednocześnie nie stwierdzono skutków nieprawidłowości (w szczególności brak jest podstaw do unieważnienia aktów).

Ponadto w większości przypadków w miejscu przeznaczonym na wprowadzenie informacji o nazwie podmiotu, który zgłosił zgon, wpisano: „żona, mąż, ojciec, matka, syn, córka, brat, siostrzenica”, co należy uznać za działanie niewłaściwe, bowiem rubrykę tę wypełnia się jedynie w przypadku, gdy zgłoszenia dokonuje podmiot inny niż osoba fizyczna. Uchybienie to nie miało jednak znaczenia dla prawidłowości sporządzenia ww. aktów. Ustalono, że powyższa praktyka była stosowana do czerwca 2023 r.

Stwierdzono również, że w rejestrze PESEL po sporządzeniu aktów zgonu nr AZ/2023/004688, AZ/2023/088946 i AZ/2023/539364, AZ/2023/834626, w danych dotyczących stanu cywilnego nie uzupełniono numeru PESEL współmałżonka, natomiast po rejestracji aktu nr AZ/2023/080922 nie uzupełniono historii zmian stanu cywilnego. Z uwagi na to, że dane te zostały uzupełnione podczas kontroli, zakwalifikowano to jako uchybienie nie mające istotnego wpływu na ocenę realizacji całości badanego zagadnienia.

Tryb szczególny rejestracji.

Badaniem kontrolnym objęto 12 aktów urodzenia, 6 aktów małżeństwa i 3 akty zgonu sporządzone w trybie szczególnym rejestracji stanu cywilnego, tj. w trybie transkrypcji zagranicznego dokumentu stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego na podstawie art. 104 Prawa o aktach stanu cywilnego albo w trybie rejestracji zdarzenia mającego miejsce za granicą na podstawie art. 99 p.a.s.c.

Podstawą sporządzenia aktów w rejestrze stanu cywilnego były oryginalne dokumenty zagraniczne wraz z tłumaczeniem na język polski dokonany przez tłumacza przysięgłego wpisanego na listę Ministra Sprawiedliwości, albo odpisy wielojęzyczne. Całość dokumentacji została włączona do akt zbiorowych. W sporządzonych aktach, w „Adnotacjach” prawidłowo wpisywano informację o podstawie wpisania aktu. W razie potrzeby akty zostały uzupełnione, dzięki czemu posiadają pełną moc dowodową. Pisownia nazw własnych zgodnie z żądaniem wnioskodawców była dostosowana do reguł pisowni polskiej na podstawie wcześniejszych aktów stanu cywilnego.

Wskazać również należy, że przygotowany i wykorzystywany przez jednostkę kontrolowaną wzór wniosku o transkrypcję w petitum zawierał żądanie wpisania zagranicznego aktu stanu cywilnego do polskich ksiąg stanu cywilnego zamiast do rejestru stanu cywilnego. Wzór został poprawiony w trakcie kontroli.

W sprawach nr USC.5351.0.14.2023, USC.5351.0.28.2023 i USC.5351.1.2.2023 we wnioskach o transkrypcję zagranicznego dokumentu stanu cywilnego jako wnioskodawca została wskazana jedna osoba, tj. jedno z rodziców lub małżonków, jednak wnioski zostały podpisane przez obojga rodziców/małżonków. Zatem wskazanie podmiotu wnoszącego podanie było niekompletne, co stanowiło uchybienie, ale nie miało wpływu na prawidłowość załatwienia tych spraw i nie wywołało skutków.

Stwierdzono, że w 6 przypadkach transkrypcji zagranicznego dokumentu potwierdzającego urodzenie (sprawy nr USC.5351.0.5.2023, USC.5351.0.8.2023, USC.5351.0.11.2023, USC.5351.0.19.2023, USC.5351.0.21.2023, USC.5351.0.28.2023) do aktów urodzenia wpisano miejsce urodzenia rodziców „Polska”, a następnie sprostowano zgodnie z aktami urodzeń rodziców. Kierownik jednostki wyjaśnił, że transkrypcja polega na wiernym i literalnym przepisaniu zagranicznego dokumentu, dlatego też postąpiono tak w tych sytuacjach. Należy jednak wskazać, że miejsce zdarzenia to zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego konkretna miejscowość, wobec czego nie było właściwe wpisywanie kraju urodzenia rodziców w tej rubryce. W tej sytuacji kierownik USC lub jego zastępca powinien pominąć zapis w dokumencie zagranicznym, a następnie uzupełnić akt urodzenia o faktyczne miejsca urodzenia rodziców. Przyczyną nieprawidłowości była niewłaściwa interpretacja transkrybowanego dokumentu przez kierownika/zastępcę kierownika USC w Pastęku, zaś skutkiem – konieczność zawnioskowania przez stronę o sprostowanie aktu i uiszczenie za tę czynność opłaty skarbowej w sytuacji, gdy akty i tak podlegały uzupełnieniu i wystarczające byłoby objęcie wnioskiem w tym zakresie miejsc urodzenia rodziców.

Badane przypadki zweryfikowano również pod kątem realizacji obowiązków nałożonych ustawą z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2024 r. poz. 736 ze zm.) oraz obowiązku wynikającego z art. 20 ust. 2 p.a.s.c. Stwierdzono, że w 3 sprawach (dotyczy aktu nr 2804073/00/AU/2023/257272, 2804073/00/AU/2023/425573 i 2804073/00/AU/2023/516814) w danych przy akcie brakowało informacji o obywatelstwie osoby, której akt dotyczy.

Kontrolujący ustalili również, że w sprawach z wniosków nr USC.5351.1.42.2023 i USC.5351.1.62.2023, na podstawie których sporządzono odpowiednio akty nr 2804073/00/AM/2023/433600 i 2804073/00/AM/2023/530347, w danych przy akcie

brakuje kraju miejsca urodzenia małżonków, a w sprawie nr USC.5352.1.77.2023, na podstawie którego sporządzono akt nr 2804073/00/AM/2023/207298, w danych przy akcie brakuje obywatelstwa małżonków. Natomiast w sprawie nr USC.5351.2.41.2023 (akt nr AZ/2023/545237) w rejestrze PESEL w danych stanu cywilnego nie uzupełniono numeru PESEL współmałżonki zmarłego. Z uwagi na to, że wszystkie powyższe dane zostały uzupełnione podczas kontroli zakwalifikowano to jako uchybienie nie mające istotnego wpływu na ocenę realizacji całości badanego zagadnienia.

W sprawie USC.5351.2.117.2023 we wniosku o rejestrację zgonu w trybie art. 99 ust. 1 p.a.s.c. (w petitum błędnie określono żądanie jako wpisanie do polskich ksiąg stanu cywilnego aktu zgonu sporządzonego za granicą) nie wskazano interesu faktycznego wnioskodawczyni będącej siostrą osoby zmarłej. Natomiast kierownik USC załączył do akt notatkę wyjaśniającą przyczyny żądania rejestracji zgonu, ale niepodpisaną przez wnioskodawczynię (nieprawidłowość). Biorąc pod uwagę, że zgodnie z art. 99 ust. 2 p.a.s.c. wniosek o rejestrację zdarzenia może złożyć osoba, która wykaże interes faktyczny w rejestracji zgonu, wykazanie interesu faktycznego powinno być elementem wniosku o rejestrację, gdyż jest to okoliczność mająca istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Skutkiem nieprawidłowości jest brak właściwego udokumentowania interesu faktycznego wnioskodawczyni.

Ustalono również, że w aktach większości zbadanych spraw brakuje pokwitowania wydania wnioskodawcom w trybie art. 105 ust. 2 p.a.s.c. odpisu zupełnego aktu, co stanowi naruszenie art. 46 § 1 k.p.a. Z wyjaśnień kierownika jednostki kontrolowanej wynika, że w sprawach, które były załatwiane do końca maja 2023 r., nie stosowano pokwitowania odbioru dokumentu. Dopiero od dnia szkolenia przeprowadzonego przez pracowników organu nadzoru w dniu 1 czerwca 2023 r., na którym zwrócono uwagę na stosowanie k.p.a., w USC Paślęk zaczęto stosować procedurę kwitowania odbioru dokumentów przez klientów. Ponadto kierownik jednostki wskazał, że po czynności transkrypcji każdorazowo wydawany był odpis zupełny aktu stanu cywilnego, co jest widoczne w rejestrze stanu cywilnego pod każdym aktem w polu o wydanych odpisach. Ponadto w rejestrze przy wydaniu odpisu z urzędu wpisywano przy wydruku nazwisko i imię osoby odbierającej osoby, a kopie wydanych odpisów znajdują się w teczkach spraw. Jednakże wydanie odpisu aktu bez pokwitowania stanowi nieprawidłowość, która narusza tryb doręczeń pism wynikający z art. 39 w związku z art. 46 § 1 k.p.a., które mają zastosowanie również podczas realizacji zadań dotyczących rejestracji stanu cywilnego. Opisana nieprawidłowość wynikała z błędnej interpretacji przepisów oraz przyjętej praktyki przez pracowników USC.

3. Zmiany w aktach stanu cywilnego.

Strona 7 z 16

W okresie objętym kontrolą dokonano 113 czynności materialno-technicznych nieskutkujących sporządzeniem aktu. Kontroli poddano 18 czynności sprostowania aktu (art. 35 p.a.s.c.), 14 czynności uzupełnienia aktu (art. 37 p.a.s.c.) oraz 8 czynności unieważnienia aktu (art. 39a i 127a p.a.s.c.). Z badanej próby wynika, iż zmiany w aktach stanu cywilnego dokonywane były co do zasady prawidłowo i we wszystkich sprawach do aktów dołączono stosowne wzmianki dodatkowe.

W sprawie nr USC.5352.13.2023 organ zasadnie dokonał sprostowania aktu urodzenia wnioskodawczynie w zakresie imienia ojca. We wzmiance prostującej jako podstawę sprostowania wskazał akt małżeństwa rodziców (z błędem w numerze aktu w zakresie kodu TERYT jednostki sporządzającej), który zgodnie z art. 35 ust. 1 p.a.s.c. nie mógł stanowić podstawy sprostowania, gdyż stwierdza zdarzenie późniejsze (uchybiecie). W tym przypadku jako podstawa sprostowania powinien być wskazany właściwy akt urodzenia ojca. Organ nie działał w tej sprawie dostatecznie szybko (nieprawidłowość). Wniosek o sprostowanie wpłynął 14 lutego 2023 r., a czynność sprostowania została dokonana dopiero 24 maja 2023 r. Co prawda organ zawiesił postępowanie w tej sprawie z uwagi na równoległe toczące się przed właściwym wojewodą postępowanie o unieważnienie jednego z dwóch aktów urodzenia ojca wnioskodawczynie, w których występowały różne zapisy imienia ojca, jednak nie podjął postępowania w sprawie sprostowania niezwłocznie po ustaniu przyczyny zawieszenia. Trzeba wskazać, że wzmianka o unieważnieniu została dodana do unieważnionego aktu urodzenia ojca już 14 marca 2023 r., co organ mógł niezwłocznie i samodzielnie ustalić korzystając z dostępu do rejestru stanu cywilnego. Tymczasem organ przez blisko 2 miesiące nie podejmował żadnych czynności w tej sprawie. Przyczyną nieprawidłowości była opieszałość w podjęciu dalszych czynności mających na celu załatwienie sprawy, zaś skutkiem – naruszenie zasady szybkości działania organu wyrażonej w art. 12 § 1 k.p.a.

W sprawie nr USC.5352.21.2023 organ zgodnie z wnioskiem dokonał sprostowania aktu małżeństwa wnioskodawców z 1995 r. w zakresie nazwiska rodowego matki mężczyzny. Jednocześnie sprostował drugie imię matki mężczyzny z „[REDAKTOWANE]” na „[REDAKTOWANE]”. Było to działanie nieprawidłowe, ponieważ błędu w tym zakresie nie zawierał akt pierwotny sporządzony w księdze. Zatem nie miał zastosowania tryb sprostowania aktu określony w art. 35 p.a.s.c. Akt jako błędnie przeniesiony na skutek omyłki pisarskiej powinien zostać unieważniony w trybie art. 127a ust. 1 p.a.s.c. Przyczyną nieprawidłowości było błędne przyjęcie przez pracownika USC dopuszczalności zastosowania trybu sprostowania. Jak wyjaśnił kierownik jednostki, zastosowano ten tryb działania z uwagi na okoliczność, że z aktu zostały już wydane odpisy. Pominięto jednak, że art. 127a ust. 2 p.a.s.c. przewiduje

tryb postępowania organu w sytuacji, gdy z unieważnionego aktu wydano wcześniej odpis. Skutkiem nieprawidłowości jest pozostawienie w rejestrze aktu błędnie przeniesionego na skutek omyłki pisarskiej.

W sprawach nr USC.5352.37.2023 i USC.5352.39.2023 dotyczących sprostowania aktu stanu cywilnego innej osoby (odpowiednio aktu urodzenia zmarłego brata i aktu zgonu ojca), wnioski nie zawierają informacji na temat interesu prawnego wnioskodawców. Do akt spraw załączono jedynie notatki służbowe podpisane przez pracowników USC, sporządzone z przyjęcia ustnego wyjaśnienia potrzeby sprostowania aktów (w jednej ze spraw złożonego w rozmowie telefonicznej), wskazujące na potrzebę wszczęcia postępowania spadkowego. W ocenie kontrolujących powyższe działanie uznać należy za nieprawidłowe. Podejmowanie działań przez spadkobiercę w celu uzyskania aktu poświadczenia dziedziczenia nie jest faktem znanym powszechnie lub faktem znanym organowi z urzędu, a zatem powinien on być odpowiednio udokumentowany w aktach sprawy. Brak takiego utrwalenia narusza w sposób istotny zasadę pisemności wyrażoną w art. 14 k.p.a. i skutkuje niekompletnością dokumentacji sprawy. Przyczyną nieprawidłowości była błędna ocena pracowników USC, że wystarczającym dokumentem na ustalenie interesu prawnego wnioskodawcy jest notatka służbowa niepodpisana przez stronę.

W sprawie nr USC.5352.48.2023 dokonano w akcie urodzenia nr AU/2023/025987 sprostowania danych matki (nazwisko z „[REDAKTOWANE]” na „[REDAKTOWANE]” w oparciu o akt urodzenia matki) pomimo, iż wnioskodawczyni zwróciła się o dostosowanie pisowni danych zawartych w zagranicznym dokumencie do reguł pisowni polskiej. Z wyjaśnień kierownika jednostki kontrolowanej wynika, iż nie dostosowano pisowni danych zawartych w zagranicznym dokumencie do reguł pisowni polskiej bowiem uznano, że akt ten nie dotyczy matki dziecka. Niemniej jednak zgodnie z prośbą matki dziecka co do polskiego brzmienia jej nazwiska dokonano sprostowania aktu w tym zakresie. W ocenie kontrolujących powyższe działanie należy uznać za niezgodne z żądaniem wnioskodawczyni. Natomiast odnosząc się do udzielonych wyjaśnień w tym zakresie zauważyć należy, że brak jest jednolitego działania kontrolowanej jednostki w tego typu przypadkach, ponieważ w innej badanej sprawie, która dotyczyła analogicznej sytuacji, Zastępca Kierownika USC w Pasłęku dokonał na wniosek dostosowania danych rodzica do reguł pisowni polskiej.

Stwierdzono, że w sprawie nr USC.5352.1.2.2023, bezpośrednio po sporządzeniu aktu urodzenia w trybie transkrypcji zagranicznego dokumentu do rejestru, unieważniono ten akt na podstawie art. 39a ust. 1 p.a.s.c. Nie było podstaw do zastosowania tego przepisu, gdyż akt nie został błędnie zarejestrowany z przyczyn technicznych lub w wyniku niewłaściwego zastosowania funkcjonalności rejestru stanu cywilnego. Błędna rejestracja wynikała z omyłki

Strona 9 z 16

pracownika rejestrującego (wpisaniem do aktu od razu podczas transkrypcji danych rodziców niewynikających z transkrybowanego dokumentu zagranicznego). Przyczyną nieprawidłowości była błędna ocena, że zaistniała przesłanka do unieważnienia aktu. Nieprawidłowość skutkowała niezgodnym z ustawą unieważnieniem pierwotnego aktu i ponownym zarejestrowaniem urodzenia. W pozostałych 7 przypadkach, które dotyczyły unieważnienia aktu urodzenia lub aktu małżeństwa błędnie przeniesionych do rejestru stanu cywilnego z powodu omyłek pisarskich, nie stwierdzono błędów.

Ustalono, że w badanych przypadkach w aktach spraw (oprócz spraw nr USC.5352.48.2023, USC.5352.66.2023, USC.5352.87.2023, USC.5352.91.2023 i USC.5352.92.2023) brakuje pokwitowania odbioru odpisu zupełnego aktu wydanego po czynności sprostowania lub uzupełnienia dokonanej na wniosek – zob. uwagi dotyczące braku pokwitowań zamieszczone na stronie 7.

W trakcie kontroli sprawdzono jedno oświadczenie o nadaniu dziecku nazwiska męża matki. Oświadczenie zostało złożone w sposób prawidłowy. Zmiana została odzwierciedlona w akcie urodzenia dziecka oraz ujawniona w rejestrze PESEL.

Zbadano także 6 oświadczeń o uznaniu ojcostwa. Czynności dokonane przed kierownikiem USC w tych sprawach przeprowadzone zostały zgodnie z przepisami p.a.s.c. i k.r.o. Protokoły z oświadczeniami rodziców zostały przesłane do urzędów stanu cywilnego miejsca urodzenia dziecka. W sprawie nr USC.5351.0.10.2023, USC.5351.0.16.2023 i USC.5351.0.18.2023 wydano na pisemny wniosek rodziców dziecka zaświadczenie potwierdzające uznanie ojcostwa, zgodnie z art. 63 ust. 9 i 10 p.a.s.c., do którego nie wniesiono uwag.

W sprawie USC.5351.0.10.2023 protokół uznania ojcostwa dziecka poczętego, ale nieurodzonego, przekazano do urzędu, który sporządził akt urodzenia, dopiero po trzech miesiącach od sporządzenia tego aktu, a zatem ze znacznym przekroczeniem terminu, o którym mowa w art. 63 ust. 5 p.a.s.c. Było to uchybienie, które nie wywołało skutków. Ustalono, że opóźnienie przekazania protokołu uznania dziecka do właściwego USC było przypadkiem jednostkowym i nie rzutującym na ocenę badanego zagadnienia. Pozostałe sprawy potwierdzają, że w tym zakresie kierownik USC w Pastęku działał terminowo i zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Badaniem objęto także 12 przypadków dołączenia do aktu wzmianki dodatkowej na podstawie orzeczenia sądu polskiego oraz 2 przypadki dołączenia do aktu małżeństwa wzmianki dodatkowej o rozwiązaniu małżeństwa przez organ zagraniczny. Do wniosków

o wpisanie wzmianki dodatkowej o rozwiązaniu małżeństwa przez organ zagraniczny dołączono odpisy orzeczeń wraz z tłumaczeniem.

W sprawie nr USC.5351.0.19.2023 w dniu 13 września 2023 r. do aktu urodzenia dołączono wzmiankę o ustaleniu ojcostwa przez sąd, ale do czasu rozpoczęcia kontroli w rejestrze PESEL nie zaktualizowano danych osoby, której akt dotyczy, w zakresie wynikającym z dodanej wzmianki (nieprawidłowość). Brakujące dane zostały uzupełnione 19 września 2024 r. Kierownik jednostki wyjaśnił, że „wpisując wzmiankę o ustaleniu ojcostwa, system powinien również automatycznie zaktualizować dane w rejestrze PESEL. Z uwagi na to, że w akcie nie wpisano numeru PESEL ojca, rejestr nie został zaktualizowany”. Należy podkreślić, że dokonując zmian w aktach stanu cywilnego kierownik USC powinien każdorazowo weryfikować, czy zmiana została poprawnie zarejestrowana również w rejestrze PESEL. Obowiązkiem kierownika USC jest dbałość nie tylko o prawidłową rejestrację danych w rejestrze stanu cywilnego, ale także o aktualizację rejestru PESEL w zakresie danych wynikających z aktów stanu cywilnego. Przyczyną nieprawidłowości było pominięcie przez pracownika USC obowiązku weryfikacji zmiany danych również w rejestrze PESEL, zaś jej skutkiem – brak ujawnienia w tym rejestrze przez okres roku zmienionych danych urodzenia osoby.

Kontroli poddano 3 oświadczenia przyjęte na podstawie art. 59 k.r.o. od małżonka rozwiedzionego, o powrocie do nazwiska noszonego przed zawarciem małżeństwa. Oświadczenia zostały przyjęte prawidłowo, przed upływem trzech miesięcy od uprawomocnienia się wyroku rozwodowego. Z czynności sporządzono protokół zawierający wymagane elementy, który został podpisany przez rozwiedzionego małżonka i Kierownika lub Zastępcę Kierownika USC w Pastęku. W przypadku, gdy akt małżeństwa małżonków znajdował się w innym urzędzie stanu cywilnego, protokół został niezwłocznie przesłany do właściwego urzędu.

4. Wydawanie dokumentów z rejestru stanu cywilnego oraz innych zaświadczeń określonych w ustawie Prawo o aktach stanu cywilnego.

W okresie objętym kontrolą przyjęto 1152 wniosków w sprawie wydania odpisu aktu stanu cywilnego. Kontroli poddano 50 wybranych wniosków o wydanie odpisu aktu stanu cywilnego. W 28 zbadanych sprawach wydanie odpisu nastąpiło za pobraniem opłaty skarbowej. Odpisy wydawane były osobom uprawnionym, określonym w art. 45 ust. 1 p.a.s.c., na podstawie pisemnego wniosku, na którym wnioskodawca wskazywał podstawę i cel wydania odpisu oraz kwitował jego odbiór. Przy czym w 7 sprawach (nr 602, 849, 881, 956, 964,999 i 1004) brakowało daty na potwierdzeniu odbioru (był sam podpis), natomiast

w 5 sprawach (nr 602, 825, 841, 841 i 849) stwierdzono brak potwierdzenia odbioru przez złożenie podpisu przez osobę wnioskującą, której wydano odpis aktu stanu cywilnego (była tylko data) – zob. uwagi dotyczące braku pokwitowań zamieszczone na stronie 7.

Kontrolerzy stwierdzili, że brak pokwitowań odbioru wydanych odpisów aktów dotyczył spraw załatwianych do maja 2023 r. Od czerwca 2023 r. jednostka kontrolowana wydawała odpisy już za pokwitowaniem. Poza tym kontrolerzy stwierdzili, że formularz wniosku o wydanie odpisu aktu stanu cywilnego, który był w zastosowaniu, zawiera na dole rubrykę „Adnotacje urzędowe”, która na ogół nie była wypełniana, tj. nie wskazywano numeru aktu, z którego wydano odpis, czasem tylko wpisany był numer formularza, na którym odpis został wystawiony.

W sprawie nr USC.5362.304.2023 żądany odpis aktu stanu cywilnego został wysłany listem poleconym na adres zagraniczny wskazany przez wnioskodawcę, ale nie zweryfikowano statusu przesyłki. Należy domniemywać, że przesyłka została doręczona adresatowi (brak informacji do strony o braku otrzymania odpisu), niemniej dobrą praktyką byłoby w takich przypadkach sprawdzanie statusu doręczenia.

Przy realizacji zadania dotyczącego wydawania odpisów z rejestru stanu cywilnego nie stwierdzono naruszenia Konwencji Nr 16 z dnia 8 września 1976 r. dotyczącej wydawania wielojęzycznych odpisów skróconych aktów stanu cywilnego (Dz. U. 2004 r., Nr 166, poz. 1735).

Kontrolą objęto również 3 sprawy wydania zaświadczenia o stanie cywilnym oraz 3 sprawy wydania zaświadczenia o zdolności do zawarcia małżeństwa zgodnie z prawem polskim. Zaświadczenia zostały wydane na podstawie prawidłowo wypełnionych wniosków. Zaświadczenia wydano za pokwitowaniem na wniosku, ewentualnie za potwierdzeniem odbioru przesyłki pocztowej.

W okresie objętym kontrolą w USC w Pasłęku nie wydano żadnego zaświadczenia o zamieszczonych lub niezamieszczonych w rejestrze stanu cywilnego danych dotyczących wskazanej osoby.

5. Przenoszenie aktów z ksiąg stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego.

W okresie objętym kontrolą do rejestru stanu cywilnego przeniesiono 1803 akty stanu cywilnego, z czego kontroli poddano 60 aktów.

Ustalono, że co do zasady akty zostały przeniesione prawidłowo, tj. do rejestru stanu cywilnego została przeniesiona cała treść aktu wraz ze wzmiankami dodatkowymi, przypiskami oraz informacjami zawartymi w rubryce „uwagi”. Zgodnie z art. 124 ust. 3 p.a.s.c. w dotychczasowych aktach w księgach naniesiono wzmiankę o ich przeniesieniu do rejestru stanu cywilnego. Jednakże w 6 przypadkach błędnie przeniesiono akty do rejestru (nieprawidłowość) w następującym zakresie:

- 1) akt nr 2804073/00/AZ/1971/436501 – nie przeniesiono godziny zgonu wpisanej do aktu w księdze;
- 2) akt nr 2804073/00/AU/1961/357821 – nazwisko ojca przeniesiono niezgodnie z treścią aktu w księdze (popelniono literówka);
- 3) akt nr 2804073/00/AU/1954/020736 – przeniesiono dwa imiona osoby, pomimo że w akcie w księdze widnieją trzy imiona;
- 4) akt nr 2804073/00/AU/1955/035609 – miejsce urodzenia ojca przeniesiono niezgodnie z aktem urodzenia w księdze (popelniono literówkę);
- 5) akt nr 2804073/00/AM/1991/851559 – nazwisko matki mężczyzny przeniesiono niezgodnie z aktem w księdze;
- 6) akt nr 804073/00/AM/1990/259012 – nazwisko kobiety przeniesiono niezgodnie z treścią aktu w księdze.

Przyczyną powstania ww. nieprawidłowości były omyłki pisarskie pracowników USC dokonujących przeniesienia, zaś skutkiem – konieczność unieważnienia w trybie art. 127a p.a.s.c. błędnie przeniesionych aktów oraz dokonania ponownego, prawidłowego przeniesienia do rejestru, co zostało już wykonane podczas kontroli.

6. Zmiana imienia i nazwiska.

W okresie objętym kontrolą Kierownik USC w Pasłęku wydał 2 decyzje w sprawach zmiany imion i nazwisk (obie zgodne z żądaniem wnioskodawcy). Kontroli poddano obie sprawy. W obu przypadkach postępowania dotyczyły zmiany imienia.

W analizowanych sprawach postępowanie zostało przeprowadzone prawidłowo, a zebrany materiał dowodowy należy uznać za wyczerpujący. Wnioski o zmianę imienia były co do zasady kompletne i zawierały uzasadnienie. Należy jednak wskazać, że formularz wniosku powinien zawierać rubrykę „adres do korespondencji wnioskodawcy”, a nie „adres

zamieszkania”. Organ zawiadomił wnioskodawców na piśmie o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie zmiany imienia, a następnie o zakończeniu gromadzenia materiału dowodowego i możliwości wypowiedzenia się w sprawie przed wydaniem decyzji.

Wydane decyzje zawierały elementy obligatoryjne wymienione w art. 107 § 1 k.p.a., z wyjątkiem uzasadnienia faktycznego i prawnego, od którego odstąpiono na podstawie art. 107 § 4 k.p.a. Organ prawidłowo pouczył strony o ostateczności decyzji i prawie wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

Z ustaleń kontroli wynika, że do aktów urodzeń lub małżeństw wnioskodawców dołączono stosowne wzmianki o zmianach imienia wynikających z decyzji Kierownika USC. Rejestr PESEL został również prawidłowo zaktualizowany. Przy czym w sprawie USC.5355.1.2023 decyzja została doręczona w postaci papierowej nie tylko stronie, ale również kierownikowi urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt urodzenia strony (uchybiecie). Należy wskazać, że art. 13 ust. 1 ustawy o zmianie imienia i nazwiska nakazuje przesłać decyzję właściwemu kierownikowi urzędu stanu cywilnego – w celu dołączenia stosownej wzmianki do aktu urodzenia – wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, w którym jest prowadzony rejestr stanu cywilnego. Kierownik USC w Pasłęku nie dopełnił tego obowiązku, ponieważ przesłał decyzję na piśmie listem poleconym, co należy uznać za działanie niewłaściwe i generujące niepotrzebne koszty związane z przesyłką pocztową.

Osobami odpowiedzialnymi za wszystkie stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości i uchybiecia są kierownika USC lub jego zastępca realizujący poszczególne sprawy.

Do ustaleń kontroli, przedstawionych kierownikowi jednostki kontrolowanej w projekcie wystąpienia pokontrolnego, wniesiono zastrzeżenia, jednakże z uchybieniem terminu, w związku z czym zastrzeżenia odrzucono.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i oceny wnoszę o:

1. Każdorazowe niezwłoczne aktualizowanie danych w rejestrze PESEL oraz uzupełnianie danych przy akcie stanu cywilnego.
2. Rzetelne weryfikowanie czy osoba zgłaszająca zgon jest uprawniona do tej czynności zgodnie z właściwymi przepisami.
3. Uzupełnienie w aktach zgonu pola dotyczącego nazwy zgłaszającego zgon tylko w przypadku, gdy zgłoszenia dokonuje przedstawiciel podmiotu innego niż osoba fizyczna.

4. Niewpisywanie w polu „miejsce urodzenia” podczas transkrypcji zagranicznego dokumentu stanu cywilnego do rejestru kraju urodzenia (np. Polska), tylko dokonywanie po transkrypcji uzupełnienia aktu o prawidłowe dane w tym zakresie.
5. W razie wnioskowania o transkrypcję zagranicznego dokumentu stanu cywilnego przez oboje rodziców lub małżonków – zapewnianie wskazania we wniosku obojga tych osób jako wnioskodawców.
6. W przypadku prowadzenia postępowania mającego na celu sprostowanie aktu stanu cywilnego działanie bez opieszałości, z zachowaniem zasady szybkości działania organu.
7. Unieważnienie aktu małżeństwa, który został błędnie przeniesiony do rejestru stanu cywilnego, a następnie sprostowany z urzędu w zakresie drugiego imienia matki mężczyzny w sprawie nr USC.5352.21.2023. Ponadto dokonanie ponownej, prawidłowej migracji aktu małżeństwa z księgi do rejestru oraz jego sprostowanie wyłącznie w zakresie wskazanym we wniosku, tj. nazwiska rodzowego matki mężczyzny.
8. Prawidłowe dokumentowanie ustaleń dotyczących interesu faktycznego lub prawnego wnioskodawcy w sprawach o rejestrację zgonu za granicą czy sprostowanie aktu stanu cywilnego dotyczącego innej osoby.
9. Unieważnianie aktów stanu cywilnego w trybie art. 39a ust. 1 p.a.s.c. wyłącznie w sytuacji, gdy dany akt został błędnie zarejestrowany z przyczyn technicznych lub w wyniku niewłaściwego zastosowania funkcjonalności rejestru stanu cywilnego.
10. Przekazywanie protokołu uznania ojcostwa dziecka poczętego, ale nieurodzonego, do urzędu, który sporządził akt urodzenia, z zachowaniem terminu, o którym mowa w art. 63 ust. 5 p.a.s.c.
11. Każdorazowe wierne i rzetelne przenoszenie aktów z ksiąg stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego oraz zapewnienie dokładnej autokontroli w tym zakresie.
12. Przesyłanie decyzji o zmianie imienia lub nazwiska właściwym kierownikom urzędów stanu cywilnego wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, w którym jest prowadzony rejestr stanu cywilnego.

Proszę Panią Burmistrz o poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA WARIŃSKO-MAZURSKI

Radosław Król

podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym

Strona 16 z 16